

**NDZAWULO YA DYONDZO YA LE GAUTENG
XITHIFIKHEYITI XA XIKAMBELO XA LE HENHLA**

**XITSONGA XA RIRIMI RO SUNGULA
NHLAWULO WA LE HENHLA
(Papila ra Vunharhu)**

MAHLAHLUVELE YA XITSALWANA

Kriteriya (Criteria) yo kambela: Swo komba matirhelo (Performance indicators):

1. U kongome nhlokomhaka Swa nyanyula U lo tivumbela Nhlohletelo (inspiration)	<u>Levele 4</u> Swi hume ngopfu eka nhlokomhaka Vundzeni bya mahungu a byi yelani ni xivutiso	<u>Levele 3</u> Swi khumba nhlokomhaka ka ntsongo A swi nyawula ku hava vuswikoti byo tivumbela	<u>Levele 2</u> Kongome swinene nhlokomhaka Vuswikoti byo tivumbela	<u>Levele 1</u> Kongome swinene nhlokomhaka Vuswikoti byo tivumbela no nyanyula ro hlamarisa
Minkutlunye (5)	1	2	3 – 4	5
2. Ku peleta Ntiriso lowunene wa ririmi Ku hikahata	<u>Levele 4</u> Ku tsandzeka ku peleta marito hinkwako Ku tirhisa marito ni ndlela yo ka yi nga lulamangi' Ku hava ku titwa Pfumaleka ku hikahata	<u>Levele 3</u> Ku tsandzeka ku peleta ngopfu Ku tsandzeka ku tirhisa ririmi kahle Swi hava nkoka a swi kombi ku titwa Ku hikahata loku nga lulamangiki/ko kayivela	<u>Levele 2</u> Swihoxo swo peleta swo hlaya Ntirhiso wa ririmi lowunene Ku ni nkoka Swihoxo swo Hikahata switsongo	<u>Level 1</u> Swihoxo swintsngo swo peleta Ntirhiso wa ririmi lowunene swinene Swi ni nkoka no nyanyula swinene Ku hikahata lokunene swinene
Minkutlunye (6)	1	2 – 3	4 – 5	6
3. Xivumbeko xa xivulwa Ntirhiso wa ririmi	<u>Levele 4</u> Xivulwa xo ka xi nga nyawuli Maendli a ya tirhiswangi ni mfanelo A swi twali	<u>Levele 3</u> Xivulwa xo ka xi nga helelangi Swivulwa swo ka swi nga yelani Swihoxo eka ntirhiso wa riril mi eswi onhaka ka twisiseka ku vundzeni bya mahungu	<u>Levele 2</u> Swivulwa leswi hetisekeke Ntirhiso wa swivulwa hi ku hamba-hambana ka swona Ntirhiso wa ririmi kahle	<u>Levele 1</u> Ku twananisa na matirhiselo lamanene ya swivulwa swo hamba-hambana Swi ni xindzhuti Ririmi ri tirhisiwa hi muxaka lowu tengeke no twala swinene a ku vonaki swihoxo
Minkutlunye (6)	1 – 2	3	5 – 6	7 – 8

4. Tindzimana	<u>Levele 4</u> Swivulwa swi hlangene-ku hava tindzimana Ku hava masungulo ni mahetelelo Vonelo ra miehleketo ri hlanga- hlanganisiwile	<u>Levele 3</u> Ku twanana loku ntsongo nhlokomhaka na tindzimana Swivulwa swi ni mavonelo ya miehleketo yo tala A ku na ku hambana lokukulu ka nhlokomhaka, vundzeni ni mahetelelo	<u>Levele 2</u> Ku vonaka ntwanano exikarhi ka nhlokomhaka ni tindzimana to hambana Ntwanano wa nhlokomhaka a wu hetisekanga swinene Masungulo. vundzeni ni mahetelelo swa vonaka Ndzandzelano wo komba leswaku ku ni ndzima	<u>Levele 1</u> Tindzimana leti vonakaka swinene no leha hi ku hamba- hambana Ntwanano wa nhlokomhaka wu kona Ku ni ku twanana exikarhi ka swivulwa ni tindzimana Masungulo. vundzeni ni mahetelelo swi ni ndzandzelano lowunene wu nga ni ntwanano
Minkutlunye (5)	1	2	3 – 4	5
5. Vundzeni Masungulo	<u>Levele 4</u> Ku hava masungulo	<u>Levele 2</u> Masungulo yo leha no ka ya nga nyanyuli	<u>Levele 2</u> Masungulo yo koma no nyanyula	<u>Levele 1</u> Masungulo yo kongoma no koka mahlo
Minkutlunye (3)	0	1	2	3
Miri	<u>Levele 4</u> Mahungu yo hlanga-hlangana no ka ya nga twisiseki	<u>Levele 3</u> Mahungu yo ka ma nga yelani naswona a ya vumbekelanga ku nyanyula	<u>Levele 2</u> U ringetile swinene ku twanana mahungu ya wena	<u>Levele 1</u> Mahungu ya twanansiwiile ni ndzandzelano lowunene wo nyanyula
Minkutlunye (10)	1 – 3	4 – 5	6 – 7	8 – 10
Mahetelelo	<u>Levele 4</u> <u>Ku hava</u> <u>mahetelelo</u>	<u>Levele 3</u> Mahetelelo yo ka ya nga enerisi	<u>Levele 2</u> Mahetelelo ya kona kambe a ya nyanyuli	<u>Levele 1</u> Mahetelelo lamanene
Minkutlunye (3)	0	1	2	3

NTSENGO: [40]

NB: NTSENGO WA TIMARAKA (TOTAL MARKS)

- RIRIMI RO SUNGULA (PRIMARY LANGUAGE HG): (40+40=80) (80/2=40)
SG: NTSENGO WU VA (50)
(25+25=50) (50/2=25)

**RIRIMI RO SUNGULA NA RO ENGETELELA
(PRIMARY AND SECONDARY LANGUAGE HG AND SG)
KU KAMBELA KU TSALA PAPILA**

1. Leswi landzelaka swi lulamile Adirese Masungulo Mahetelelo	<u>Levele 4</u> Swihoxo swo tala Ku tsema marito no hikahata adirese Khodi ku hava kumbe siku Masungulo ni mahetelelo lama nga lulamangiki	<u>Levele 3</u> Swihoxo switsongo eka tindhawu to karhi Ku tsema marito ni ku hikahata adirese Khodi ku hava Nhlokomhaka a yi nkhwatihatiwang a Masungulo ni mahetelelo lama nga lulamangiki	<u>Levele 2</u> Ku tsema marito ni ku hikahata adirese Ku tluriwe ntila laha swi nga fanelangiki Xihoxo xa maletere lamakulu emahetelelweni	<u>Levele 1</u> 100% vululami Xivumbeko lexinene xa papila ku landzeleriwe swilaveko hinkwaswo
Minkutlunye (3)	1/2	1	2	3
2. Xivumbeko lexinene xa papila ra xinghana ni ra ximfumo	Papila ra xinghana ri tsariwe onge i ra ximfumo/Ra ximfumo onge i ra xinghana	Papila ra ximfumo kambe ri ni swihoxo-no kayivela switsongo	Ntirhiso wa xivumbeko lexinene ni swihoxo swo karhi-a ku tluriwangi ntila laha swi nga fanela	100% Vululami Xivumbeko lexinene xa papila ku landzeleriwe swilaveko hinkwaswo
Minkutlunye (2)	1/2	1	1 1/2	2
3. Ku lulama ka Thoni Xitayili Rejistara Dikixini ku hikahata xivumbeko xa xivulwa tindzimana	Thoni yo ka yi nga ri yona-yo khovolela Xivumbeko xa xivulwa xo ka xi nga nyawuli na ndzimana ya kona Masungulo ni mahetelelo yo ka ya nga\ ri wona Tindzimana a ti avanyisiwangi	Ku ringetwiwile ku endla swona Swivulwa swo pfumala ntwanano Ku ringetiwile ku vumba tindzimana kambe a swi hetisekanga	Xitayili, rejestara na dikixini hi swona Ku fikeleriwe xikongomelo xa kona Mahetelelo lamanene Xivulwa xo hetiseka Swivulwa hi tinxaka to hambana swi tirhisiwe etindzimaneni to hambana	Xitayili, rejestara na dikixini hi swona Xikongomelo xi fikeleriwile swinene Swivulwa hi ku hambana ka swona Ririmi ro hlantsweka ro pfumala swihoxo

KRITERIYA YO KAMBELA SWIPHEMU SWO KOMA RIRIMI RO SUNGULA NA RIRIMI RO ENGETELA
(PRIMARY AND SECONDARY LANGUAGE HG AND SG)
(Tidiari, Swiviko, Memorandamu, Ajenda, Makanelwa, Swa mafu, Swinavetisi, Ti-bronchure)

1. Xivumbeko xa Kahle	<u>Levele 4</u> A ku landzeleriwanga xivumbeko xa kahle	<u>Levele 3</u> Ku landzeriwe xivumbeko switsongo	<u>Levele 2</u> Ku landzeriwe xivumbeko	<u>Levele 1</u> Ku landzeleriwe xivumbeko swinene
Minkutlunye (6)	1	2 – 3	4 – 5	6
2. Ku landzelela nhlokomhaka	A swi yelani ni leswi lavekaka Ku humiwile swinene eka nhlokomhaka Vundzeni a hi byona lebyi lavekaka	Ku khumbiwe nhlokomhaka Ku ni mbuyelelo Ku ni ku rhendzeleka A ku fikeleriwi xikongomelo	Ku kongomiwe nhlokomhaka Xikongomelo xa fikeleriwa Swi veka mihandzu	Ku landzeleriwe nhlokomhaka swinene Vundzeni hi lebyi lavekaka Ku fikeleriwe xikongomelo swinene
Minkutlunye HG (4) SG (6)	1 1	2 2	3 3 – 4	4 5 – 6
3. Thoni leyi Lavekaka	Thoni yo ka yi nga ri yona	Thoni yo ka yi nga ri yona switsongo	Thoni leyi lavekaka	Thoniley i lavekaka swinene
Minkutlunye HG (10) SG (8)	2 1 – 2	3 – 5 3 – 4	6 – 8 5 – 6	9 – 10 7 – 8
NTSENGO: 20/2				

KRITERIYA YO KAMBELA SWIPHEMU SWO KOMA NGOPFU**RIRIMI RO RHANGA NA RIRIMI RO ENGETELA****(PRIMARY AND SECONDARY LANGUAGE HG AND SG)**

(Ti-Fax, Memorandamu, Ti-email, Hungu (Messages), Swinavetisi, Ku tata tifomo, Ti-poster)

1. Ku lulama ka xivumbeko	<u>Levele 4</u> A ku landzeleriwa xivumbeko	<u>Levele 3</u> Ku landzeriwe xivumbeko switsongo	<u>Levele 2</u> Ku landzeleriwe xivumbeko	<u>Levele 1</u> Ku landzeriwe xivumbeko swinene
Minkutluny (2)	1/2	1	1 1/2	2
2. Thoni ya kahle Xitayili Rejistara Dikixini Ku hikahata Xivumbeko	Thoni yo ka yi nga ri yona xivumbeko xa xivulwa xo ka xi nga nyawuli	Thoni yo ka yi nga ri yona switsongo Swivulwa swo ka swi nga hetisekanga Ku rhendzelekiwa ndhawu yin'we	Thoni hi leyi lavekaka Swivulwa swo hetiseka Swivulwa swi tirhisiwe hi ku hamba-hambana ka swona	Thoni hi yona swinene Swivulwa swo hamba-hambana swi tirhisiwe kahle swinene Ku hava swihoxo Ntirhiso lowunene wa ririmi
Minkutluny (5)	1	2	3 – 4	5
3. Ku landzelela nhlokomhaka na ku leha ka tswalwa	Ku humiwe ngopfu eka nhlokomhaka Swi lehisiwe ngopfu	Ku khumbiwe nhlokomhaka kambe a nga fikeleli xikongomelo Swi lehile	Ku landzeleriwa nhlokomhaka Ku fikeleriwa xikongomelo Swi lehe kanle	Ku landzeleriwe nhlokomhaka swinene
Minkutluny (3)	1/2	1	2	3
NTSENGO: 20/2				

XITSALWANA

Vakamberiwa va fanele ku hlawula nhloko-mhaka yin'we kutani va tsala xitsalwana xa kwalomu ka mintila ya 450-550 wa marito.

A. Meavelo ya timakisi

(i)	Xo hlawuleka	35-40
(ii)	Xa nkoka	30-34
(iii)	Xo saseka	25-29
(iv)	Xa le xikarhi	20-24
(v)	Xo tsana	15-19
(vi)	Xo phyama	10-14
(vii)	Xo ka xi nga nyawuli	05-09

B. Makoreketelo

(i)	Nkoka wa mahungu	20
(ii)	Ririmi na xitayili	10
(iii)	Mahikahatelo na mapeletelo	06
(iv)	Xivumbeko	04

NTSENGO: 40

Vuxokoxoko bya maavelo ya timakisi hi lebyi landzelaka:

(a) <u>Nkoka wa mahungu</u>			20
(i)	Mihleketo yo hlawuleka yo kongoma mhaka		
(ii)	Miehleketo yo tsakisa/saseka yo kongoma mhaka	16-20	
(iii)	Miehleketo ya nkoka	12-16	
(iv)	Miehleketo yo va exikarhi	08-11	
(v)	Miehleketo yo ka yi nga tsakisi no va yi nga kongomi nhloko-mhaka	04-07	
(vi)	Miehleketo yo ka yi nga nyawuli	01-03	
(b) <u>Ririmi na xitayili</u>			10
(i)	Matirhisele yo hlawuleka ya swivuriso, swivulavulelo, swiga-ririmi, na matirhisele lamanene ya swihluvi swa mbulavhlo	04-10 06-08	
(ii)	Matirhisele ya ririmi yo saseka no tsakisa	04-05 01-03	
(iii)	Matirhisele yo va exikarhi		
(iv)	Swihoxo swa ririmi swo tala		
(c) <u>Mahikahatelo na mapeletelo</u>			06
(i)	Lama khensekaka	05-06	
(ii)	Yo va exikarhi	03-04	
(iii)	Lama nga na swihoxo swo tala	01-02	
(d) <u>Xivumbeko</u>			04
(i)	Maavanyisele yo hlawuleka, lamanene ya tindzimana	03-04	
(ii)	Lexi nga tsakisiki	01-02	

XIYENGE XA B

XIVUTISO XA 2

PAPILA

2.1 Vakamberiwa va fanele ku hlawula muxaka wun'we wa papila. Papila ra kona hinkwaro ri nga tluli 1½ wa tipheji.

2.1.1 + 2.1.2			2.1.3	
Papila ra ximfumo			Papila ra xikaya	
(i)	Adirese	03		03
(ii)	Xiloso	01		01
(iii)	Mahetelalo	01		01

<u>Maavelo ya timakisi ta papila</u>		
(i)	Ro hlawuleka	19-20
(ii)	Ra nkoka	17-18
(iii)	Ro saseka	13-16
(iv)	Ra le xikarhi	11-20
(v)	Ro tsana	07-10
(vi)	Ro ka ri nga nyawuli	04-06

2.2

2.2.1 TIMINETE

(a) Ntikelo wa mahungu (10)

(i)	Ku tsala hi nkarhi lowu nga hundza	01-02
(ii)	Ku komisa eka leswi swi vuriweke	01-02
(iii)	Ku tsala ntsena leswi ku twananiweke swona	01-02
(iv)	Ku tsala hi ku kongoma	01-02
(v)	Mahungu yo khenseka	01-02

(b) Ririmi na xitayili (5)

(i)	Matirhisele yo hlawuleka	04-05
(ii)	Matirhisele lamanene	03-04
(iii)	Matirhisele yo va exiharhi	02-03
(iv)	Swihoxo swo tala swa ririmi na xitayili	01-02

(c) Xivumbeko (5)

(i)	Vito ra nhlango (ntlawa)	01
(ii)	Ka ava makanelwa hi tinhloko-mhaka	01
(iii)	Siku	01
(iv)	Nkomiso wa vito ra matsalana na nsayino	01
(v)	Vito ra mutshami wa xitulu	01

2.2.2 MEMORANDAMU

(a) Ntikelo wa mahungu (10)

(i)	Ku tsundzuxa leswi faneleke ku endliwa.	02
(ii)	Ku koka matihlo eka xilo xo karhi.	02
(iii)	Ku hundzisa swileriso.	02
(iv)	Ku boxa ndlela yo burisana exikarhi ka vanhu	02
	kumbe mintlawwa mimbirhi.	02
(v)	Ku kongoma hungu ro karhi.	02

(b) Ririmi na xitayili (5)

(i)	Matirhisele yo hlawuleka	04-05
(ii)	Matirhisele lamanene	03-04
(iii)	Matirhisele yo va exikarhi	02-03
(iv)	Swihoxo swo tala swa ririmi na xitayili	01-02

(c) Xivumbeko (5)

(i)	Nhloko-mhaka	01
(ii)	Vito ra ntlawa	01
(iii)	Siku	01
(iv)	Vito ra murhumeri	01
(v)	Murhumeriwa	01

2.2.3 XIRHAMBO NA AJENDA

(a)	Nkoka	10
(b)	Ririmi na xitayili	06
(c)	Xivumbeko	04

(a) Nkoka wa mahungu (10)

(i)	Miehleketo yo tsakisa swinene, leyi nga vupfa yi kongoma mhaka	09-10
(ii)	Miehleketo ya nkoka	07-08
(iii)	Leyo tsakisa ya le xikarhi	05-06
(iv)	Leyo ka yi nga tsakisi naswona yi hume endleleni	01-05

(b) Ririmini na xitayili (06)

(i)	Matirhiselo yo saseka ngopfu ya ririmi na xitayili	05-06
(ii)	Matirhiselo yo saseka ya ririmi na xitayili	04-05
(iii)	Matirhiselo ya kahle ya ririmi na xitayili	03-04
(iv)	Swihoxo swo tala swa ririmi	01-03

(c) Xivumbeko (04)

(i)	Matirhiselo ni manghenelo mayelana ni nkarhi	01
(ii)	Miri lowu nga ni tipharagirafu ta kahle	02
(iii)	Mahetelelo ya kahle	01

2.3

2.3.1 'CV' (10)

(i)	Mavito ya n'wini wa 'CV'.	02
(ii)	Tidyondzo ta n'wini wa 'CV'.	02
(iii)	Ntokoto wa n'wini wa 'CV'.	02
(iv)	Vumbhoni	02
(v)	Matirhisele lamanene ya ririmi na xitayili.	02

2.3.2 XINAVETISI (10)

(i)	Vito ra muxavisi kumbe ra bindzu	02
(ii)	Adirese/riqingho/sele ya muxavisi	02
(iii)	Mavito ya leswi xavisiwaka	02
(iv)	Nxavo wa leswi swi pfumbhisiwaka (promote)	02
(v)	Matirhisele ya ririmi na xitayili.	02

3.1

3.1.1 Ntsheketo (1)

3.1.2 U va a hetile ku tsheketa/u dlayiseta ntsheketo/u fike emakumu ka ntsheketo. (2)

- 3.1.3 Garingani wa garingani. (1)
- 3.1.4 - Swi lota miehleketo ya vayingiseri leswaku va ta kota ku twisisa
mhaka ya nkoka leyi nga ta landzela xinsin'wana xa kona.
- Swi pfuna leswaku vayingiseri va nga hatli va karhala ku
yingisela.
- Ku hungasa (6)
- 3.1.5 Mintsheketo ya swikholwa-kholwani/mintsheketo-
matimu/Mintsheketo-xidzi/Mintsheketo ya swiharhi/Mintsheketo-
dyondzo ya swiharhi.Mintsheketo-nhlamuselo ya ntumbuluko wa
swiharhi/Mintsheketo-tinsimu (3)
- 3.1.6 I vakhegula hikuva hi vona va talaka ku titshamela va hungasa ni
vatukulu hi nkarhi wa maxuxo. (3)
- 3.1.7 Tindleve ta Mbhongolo (2)
- 3.1.8 Makhwada (1)
- 3.1.9 A a ri n'anga (1)
- 3.1.10 - Ku tumbuluxa swilo swo fana ni tinjiya ti sungula ku
thamukathamuka.
- a a kota ku endla mali.
- a hundzula munhu a va xilo xo fana ni ximanga kumbe
swin'wana.
- a a tlhaviwa hi tlhari kambe ri nga ngheni ekhwirini ra yena.
- a a ganama kutani ku vakeriwa tshuri ekhwirini va kandza
ehenhla ka yena kambe a nga twi ku vava.
Any two (4)
- 3.1.11 1989 (1)
- 3.1.12 Hi lembe ra 1977. (1)
- 3.1.13 Miti ya nkombo. (1)
- 3.1.14 Vanhu va ntlhanu. (1)
- 3.1.15 Chavani Relief Fund (2)

[30]

KUMBE

3.2

- 3.2.1 - Wanuna u lele nsati wa yena a ku u ya vhaka evukon'wanini u ta vuya hi xa mundzuku.
- loko a fika u kume va dlele nyarhi
 - va n'wi nyikile nenge wa nyarhi va ku u ta ya dya ekaya
 - Hi siku leri landzelaka u rhwale nenge lowuya a fika endleleni a tsemelela mintonga a thandhela exisutini, a tumbeta leyi nga sala enurhini.
 - U fike ekaya a vula leswaku va ha pfukile evukweni.
 - Exikarhi ka vusiku wanuna a tsema ntonga exisutini a oxa endzilweni lowu a wu ri endlwini a dya, wansati a etlele vurhongo.
 - Loko wansati a vutisa lomu mafurha a ya huma kona, wanuna u te "phela eka rikwenu, va dya nyama ya swisuti na wena tsema exisutini u dya".
 - Va phikizatile nsati a kala a karhala.
 - Loko ri xa wansati u khome ndlela a ya eka rikwavo a ya vutisa leswi a swi vula hi nuna wa yena.
 - Varikwavo va vule leswaku nuna wa yena a hemba, va n'wi longele nenge wa nyarhi leswaku a ta dya na yena.
 - Wansati u hatle a tlhelela evukatini kutani a fika a dlaya vukati.

(15)

- 3.2.2 - Hi lembe ra ngoma ya timbyana tindleve ta mbhongolo a ti nga kurisanga leswi ti nga xiswona namuntlha.
- N'wanghala u hlengeletile swiharhi swo hlaya a swi thya mavito.
 - U thyile mbhongolo, mhisi, mangwa, nhongo, nguluve ya nhova ni swin'wana.
 - U tsundzuxile swihari ku yingisela kahle hikuva a swi nga fanelanga ku rivala. Mundzuku a a ta swi vutisa hi xin'we xin'we ku kuma loyi a nga ta tsundzuka.
 - Loyi a ta rivala a ta tiva N'wanghala kahle.
 - Hi siku leri landzelaka swiharhi leswi nga phaka mavito swi hlengeletane eka N'wanghale kutani swi vutisiwa mavito.
 - Mhisi, mangwa, nhongo, xipene na nguluve ya nhova swi tsunzuke kahle.
 - Mbhongolo a yi rivele. N'wanghala u hlundzuke ngopfu kutani a tsundzuxa mbhongolo vito ra yona a ri karhi a yi koka-kola hi tindleve ku kondza "ti kula ku fika eka leswi i nga xiswona namuntlha."

(15)

[30]

KUMBE

Ntlhontlho : W.R. Chauke

XIVUTISO XA 4

4.1

- 4.1.1 Mkhuhlwana (1)
- 4.1.2 - Leswaku mali a yi nga fanelanga ku dyiwa a yi fanele ku hlayisiwa.
 - A fanele ku tiva leswaku nsati a a ri muhlayisi wa muti. "Muti wo pfumala wansati wu fana ni nsinya lowu pfumalaka timitsu." (4)
- 4.1.3 Makume-mbirhi-nhungu, u teke Mbitsini. (2)
- 4.1.4 A a xongile, a yimekile, a ri na rito ro tsokombela, loko a hleka a ku wa macheleni. (4)
- 4.1.5 - Leswaku vavanuna hinkwavo va fana. Khomela u ta n'wi hundzukela.
 - U fanele ku tivekela mali exhundleni.
 - U byeriwe ni leswaku evuton'wini ku hanyiwa hi vutlhari. (6)
- 4.1.6 Siku rin'wana Mbitsini a ye eka nhlengeletano ya society ya vamanana. Khomela u khomiwe hi xivundza kutani a lava xo n'wi hungasa. U kokile yin'wana ya tibuku leti a ti ri kona kasi yi ta heleketiwa hi xibukwana xa le bankini lexi a xi rhwele mali yo ringana R4 708,79. (5)
- 4.1.7 Mbitsini u fike a hatla a tata tifomo to teka mali hinkwayo. Mabalana u n'wi byele leswaku u fanele ku rhanga a vulavula ni mufambisi leswaku a ta n'wi nyika mpfumelelo hi yexe. Roseline u vule leswaku mabalani i ximphunta. Mbitsini u nghene ehofisini ya mufambisi laha a nga byeriwa leswaku mali a nga yi kuma nkarhi wun'wana ni wun'wana loko Khomela o sayina fomo yo kutsula mali. (4)
- 4.1.8 U vula leswaku mana wa yena hi yena a n'wi xiseteleke. (2)
- 4.1.9 Ku rhandza mali, ku ka u nga tshembhekanga ni ku yingisela tidyondzo to hamboloka swi dlaya vukati ni ku faya miti. (2)

[30]

KUMBE

- 4.2
- Loko Light a vuya eAmerika a ri dokodela wa dyondzo – Xitsonga a a nga xi tivi a a ri mulungu-ntima.
 - U endliwe nhloko ya kholichi yintshwa.
 - Eka nhlengeletano yo sungula u hlamusele vadyondzi maendlele lawa a ya languterile.
 - U vule leswaku yena a dyondzisiwe ku xopela.
 - U vule leswaku va fanele ku dlaya Xitsonga xi suka eka tidyondzo ta tindzimi hikuva a xi nga pfuni nchumu.
 - Ririmi ku ya hi Light a ri fanele ku hanya ri pela milambu ni malwandle. Xitsonga a xi helela eka Ximunhwana.
 - Xitsonga a xi va dyela nkarhi lowu a va fanele ku dyondza swin'wana swa nkoka.
 - A xi tlhesisela eka mikhuva leyi nga ha rir ki na ndhawu namuntlha.
 - Light u vule leswaku a wa ha ri wona nkarhi wa xigubu na Michongolo, ku phahla swikwembu i manyala ya vuhedeni.
 - Vuloyi eka Light a ku ri masalamusi lawa a ya tisiwa hi Xitsonga.
 - U sole maambalelo, maswekele lawa ya nga fambelaniki na nsivela-mavabyi. U sole hinkwaswo leswi fambelanaka ni Xitsonga.
 - Hi ku vula ka yena vuchangana a byi fanele ku dlawa, ku sala mahanyele ya xilungu.
 - U sandze tihosi ta Machangana a vula leswaku a ti tivi nchumu; ti kokiwa hi tinhompfu hi valungu naswona a va fanele ku susiwa, ku vekiwa murhangeri wun'we.
 - A a sola tibuku ta Xitsonga leti simekiweke ehenhla ka Xikriste na vukhonger, u sole tinsimu na swiphato swa vona.
 - Eka nhlengeletano ya tinhloko ta swikolo na tikholichi, vakamberi na Holobye ya Dyondzo; Light u byerile nhlengeletano leswaku ririmi a hi tinoto ta vuyimbeleri, ri fanele ku pela milambu. U vule ni leswaku vuchangana byi byele va tata wa yena ku famba va lo mbyinya ni ku chava valungu va tlhela va va va "mavhuma zonke".
 - U vule leswaku i dari ya rixaka, ri fanele ku tshunguriwa.
 - Eka Light Xitsonga a xi tsandzeka ku hlamusela vutomi bya namuntlha hi ku hetiseka naswona a ri hundzeriwe hi nkarhi.
 - Ntshungu wu byeriwe ni leswaku nkarhi wo xeva hi mindzhuti ya tinyoka wu hundzile.
 - U yile amahlweni a sola, loko a kombiwa ndlela u tshike ntirho a ya hluvukisa laha a nga laveki kona.

[30]

120